

NARRATIVA MODERNISTA

1

La llum que davallava del finestral, en travessar la feixuga muralla es feia més escassa, més grisa, més misteriosa, més propícia a la temptació. Fineta, en el seu raconet, sols era una ombra borrosa, una taca difuminada que incitava a apropar-s'hi, a estrènyer-la, a tenir-la abraçada amb l'amorosa melangia que encomana el capvespre. El campaner, al mig de tanta complicitat, es refregava pel banc, patint i sospirant. No podia més i es redreçà. Ella, enfront d'ell arquejà el seu cos, enlairà els braços i els retorçà en un estirament de mandra lasciva.

Prudenci Bertrana, *Josafat* -1906-

2

Aquells llibres que en Ramonet havia llegit, aquells dibuixos que havia fet i aquells companys que havia tingut li havien anat encenent el cap, i només faltava un misto per fer-li la bullida.

Des d'aquell capvespre en endavant, En Ramonet es va resoldre a seguir la seva dèria, costi el que costi i rebi qui rebi. Va volguer eixir d'aquell estany i tirar-se al mar dels seus somnis; va sentir delit de volar enc que s'hagués de rompre les ales; va volguer ser *artista*, en una paraula, deixar aquell niu arreberat, aquell caixó de trencilles, aquell cau, aquell molí de fer diners, i llençar-se a la ventura.

Santiago Rusiñol, *L'auca del senyor Esteve* -1907-

3

I vet aquí que una tarda que s'estava enfilada en un relleix d'altar, per damunt de l'ara, rautant la cera que tenia entre dit i dit un angeló que feia de candeler, reparant de cop que minvava la claror, entrevirà el cap i veié un home aturat en la llinda de la capella.

De pressa i una mica confosa baixà de l'altar, procurant que no se li veiessin gaire les cames. Estava roja i agitadota; els ulls, nets i cristal·lins, li relluïen sota les pestanyes blanques de pols, i el mocador vermell que s'havia lligat al cap per amagar-se el cabell, li donava un aire de bordegassot entramaliat.

L'home es quedà mirant-se-la, com sorprès.

Era un pagès de mig temps, malgirbat, amb un gec pansit de vellut blau i unes calces de pana groga estripades i cenyides al cos per una cordilla d'espart. Anava espitregat i descalç, i de la barretenia posada sense gira, amb la pontorra enrera, entre clatell i orella, n'eixia un bordó ossós de color d'oli i una margera de celles que amagaven una enclotada, en qual fons s'hi removien inquietament, com dos insectes enmig de brossa, dos ullots petits, petits, de no se sabia quin color.

-Bones tardes-li digué Mila.

Però l'home, suspès, mirant-la fixament de les fondàries de sota les celles, no li tornà contesta.

La Mila sentí que s'enrojolava més enfront la mirada desconeguda, i somrigué compromesa. Aleshores, l'home, com revenint-se, desvià les ninetes amagades i es posà a riure també.

- Hu, hu, hu!... Bones tardes...

Tenia la veu ronca i reia d'una manera estrafeta, aclucant els ulls i enrotllant el llavi de dalt cap endins. Al fer-ho, ensenyava les dents i geniva superior, i la Mila reparà de seguida que les dents eren blanques i llunts com botonets de pedra, i les genives rogenques, d'una color semblant al de xocolata.

(...)Li costava explicar-se i, tot enraonant, sa mirada fugia de les persones com quelcom esquerp i espantadís, i la veu ronca se li ofegava completament, mateix que se li posés un tel al canyó.

Víctor Català, capítol IV ("Neteja") de *Solitud*. -1905-

4

En un casalot mig enrunat, que només tenia baixos i que tufejava d'un tros lluny, hi vivien les Conques, mare i filla, amb anomenada de bruixes, l'una viuda, vella i malcarada, i l'altra fadrina, de trenta anys passats, xarxona i aspra, amb un plomat de bigoti a cada banda de llavi i una espatlla fora de lloc que la feia anar tota torta i entregirada.

Víctor Català, *Drames rurals* -1902-

5

Gairebé tots duïen uns trajos balders, fets d'una roba de vellut obscura, fosca, però destenyida pel frec de la brossa i dels terrossos, així... com d'un to dubtós, que primer hagués estat negre i després

hagués acabat per ésser de color de gos com fuig... Tot plegat feia una taca tèrbola, terrenca, polsinosa, com de gent que, havent estat soterrada llarg temps, s'hagués descolgat de terra per a comparèixer a la cita. Quan mossèn Llätzer va obrir la porta de la rectoria, van girar un moment el cap com tafanejant el rector nou; però de seguida van tornar a enfonsar-se en l'ensopiment de sempre. Ni l'aspecte atractívol del capellà, ni l'expressió compassiva del seu rostre, ni la lluïssor d'uns ulls encara en plena joventut no van causar pena ni glòria als espessos bosquerols.

Raimon Casellas, *Els sots feréstecs* (text adaptat) – 1901-

6

I quan a la fi, vingueren també les cassoles cap a les taules llargues i per a tothom va haver-hi menjar abundós, les sangs s'entroentiren ràpidament en les venes. Els ulls dels homenots guspirejaven, els llavis greixosos s'esqueixaven d'orella a orella amb rialles estúpides, els dits, trèmuls, s'allargaven per palpar la primera carn que els queia a tret, i les paraules i els conceptes inoïbles rebotaven en les orelles mateix que pedregada sobre les teulades. Les dones, soltes o acoblades per coneixences, però que no tenien cap home que els fes costat, anaren desfilant escorregudes, les seguiren les poques famílies que hi havia, atiades pel pare, germà o marit, que grunyia malmirros, i finalment, els capellans, traient amb precaució els rostres congestionats a la porta de la cambra i esparverant-se de l'enrenou de la sala, es retiraren més que de pressa, lliscant a la quieta per l'escaleta que donava a la capella.

Víctor Català, *Solitud* (text adaptat) – 1905-

Exercicis

1) La novel·la decadentista es caracteritza per l'atracció pel que decau, pel morbós, corromput i pervers, així com per la valoració estètica de la lletjor, associada a l'erotisme i a la sensualitat. Observa aquests trets al fragment de *Josafat*.

2) Comenta el tema de l'artista enfrontat a la societat a partir d'aquest fragment.

3) La descripció externa de l'Ànima suggereix el caràcter primari del personatge, troba'n exemples al text.

3 i 4) Observa les paraules pròpies de la "llengua mascla" que apareixen al fragment.

5) El fragment contraposa la figura del capellà (Mossèn Llàtzer) amb els veïns de la parròquia. Fixa't en la descripció dels personatges i destaca'n els adjectius que utilitza el narrador. A continuació llegeix el fragment de la mateixa novel·la que trobaràs a la pàgina 161 del teu llibre de text i comenta quin és el comportament dels bosquerols.

5 i 6) Als dos textos , els habitants de la parròquia representen la massa anònima i ignorant. Explica de quina manera es pot relacionar aquesta descripció amb els plantejaments ideològics del Modernisme.